

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput V. Restitutio a Beneficiatis peragenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

Restitutio a Beneficiatis peragenda. 199

Qui publicanis istis & negotiatoribus mutuo dant, usuram pariter committunt, ex qua restituendi obligatio consurgit. Neque illos excusat, quod amittendæ pecuniæ suæ periculum subeant, quia debitores sui cum Principe negotiantur, qui potest, si velit, spe sua illos frustrare; etenim mutuo non darent, si se existimarent pecuniam amissuros. Cautiones omnes adhibent, sæpe pignus, aut fidejussorem postulant. Verum hisce mutuationibus efficiunt, ut novis populus prematur oneribus; nam si publicanis hæc pecuniæ summa a privatis non suppeditaretur, numquam illi cum Principibus sua negotia tractarent.

CAPUT V.

Restitutio a Beneficiatis peragenda.

Nulla restitutio tam districte a Canonibus præscribitur, nulla a Doctoribus tam perspicue traditur, quam quæ a Beneficiatis est facienda; nulla tamen rarius fit. Ecclesiasticas regulas Beneficiati vel negligunt vel pro libitu interpretantur, & laxiorum Casuistarum opiniones facile sequuntur, qui plura sophismata pro eliminanda restitutione commenti sunt. Sed Jesu Christi judicium non effugient, qui de bonorum Ecclesiæ dissipatione rigidam inibit rationem.

In primis statuendum est, Beneficiatos suorum reddituum non ita esse dominos ut iis velut arbitri utantur (quidquid novi plerique Casuistæ dicant, qui circa id Canonibus & sanctis

Patribus adversantur), Ecclesiæ siquidem sunt hæc bona, quorum usum & distributionem Canones præscribunt.

Igitur Beneficiati horum bonorum sunt dispensatores, eaque fideliter dispensare debent; propterea non eis licet, bonis istis avaritiam suam, luxum, aut vanitatem explere. Oportet, ut honesto cultu contenti sint, & quod superest, Ecclesiæ, pauperibusque distribuant juxta Canonum jussa, qui hæc bona vocant *patrimonium pauperum, pretia peccatorum*.

Quam ob rem Beneficiarius si in alios usus ecclesiastica bona distribuit, restituere tenetur, quidquid Ecclesiæ suæ vel pauperibus detrahit (a). Pauperibus furatur, quicumque illorum bona inaniter dissipat; estque hoc furtum sacrilegium, in prophanum siquidem usum ea bona convertuntur, quibus Ecclesia divinis Officiis, Ministris suis, & pauperibus vult consulere. *Non sunt illa nostra (inquit sanctus Augustinus) sed pauperum, quorum procuracionem quodammodo gerimus, non proprietatem nostris usurpacione damnabili vindicamus.* Eadem sanctus Hiero-

(a) Eadem restitutionis lege, illi quoque laici tenentur, qui ejusmodi ecclesiastica bona absque paupertatis titulo sive ex donatione, sive ex testamento a Clericis acceperunt. *Nemo enim potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur (Reg. Jur. 79. in 6.)*. Cum igitur Clerici in bona ecclesiastica dominium ipsemet non habeant, neque in alium illud transferre ullo tempore possunt,

Hieronymus ita tradit: *Quoniam quidquid habent Clerici pauperum est; & domus illorum omnibus debent esse communes; susceptioni peregrinorum & hospitum invigilare debent.* Additque idem sanctus Doctor: *Si quando fames, penuria, & egestas opprimit mundum, sciamus id ex ira Dei descendere, qui se in pauperibus, si non recipiat eleemosynam, fraudari dicit sua possessione (Ep. ad Damasum).* Porro quis dubitet furtum quodlibet ad restitutionem adstringere? Si sacrum quis calicem, aut pixidem furatus fuisset; ullusne Confessarius furem hunc a sacrorum vasorum, vel eorumdem pretii restitutione liberaret? Sacra paullo minus sunt ecclesiastica bona, quæ a sæculi bonis sejuncta sancte & pie expendi Ecclesia jubet. Perspicue id docet sanctus Bernardus ita scribens: *Quidquid præter necessarium victum & simplicem vestitum de altari retines, tuum non est; rapina est, sacrilegium est.* In alia vero epistola sic loquitur: *Sane patrimonia pauperum facultates Ecclesiarum sunt; & sacrilega crudelitate eis surripitur, quicquid sibi ministri & dispensatores, non utique domini, ultra victum & vestitum accipiunt (Epi. ad Falconem).*

Beneficarii ditiores ecclesiasticis redditibus sic plerumque utuntur, ut consanguineos suos ditent. A Pontificibus hoc malum exordium sumit, quorum plerique familiam suam ditare student, nepotesque suos Principes creare; unde plura in Ecclesiam scandala promanant. Pauci admodum Clementem IV. & sanctum Pium V.

imitantur, qui admirabilia moderationis exempla hoc in negotio edidere, & qui ante Dei tribunal successores suos condemnabunt. Illorum exemplo permoti cæteri Beneficarii consanguineos suos ditare curant, quorum ut serviant commodis, Beneficiorum suorum pauperes fame perire sinunt. Hoc pacto, ut est in proverbio, *a bove majori discit arare minor.*

Verum quidem est, si Beneficiarius pauperes consanguineos habeat, posse illis succurrere, & sane potiori jure, quoniam hi ad ipsum spectant, & naturali lege illis præcipue subvenire tenetur; sed moderatio adhibenda est, nec illis plus tribuere, quam eorum conditio petat; pauperibus enim reliquis furatur, superfluum quiddam consanguineis tribuit. Apostolorum trigessimus secundus Canon sic expresse ait: *Omnium negotiorum ecclesiasticorum curam Episcopus habeat, Et ea velut Deo contemplante dispenset, nec ei liceat de eis aliquid omnino contingere, aut parentibus propriis, quæ Dei sunt, condonare. Quod si pauperes sunt, tamquam pauperibus subministret, ne eorum occasione res Ecclesie deprædentur.*

Tridentina Synodus idem statuit capite primo de Reformatione, Sessione vigesimaquinta, inquiens; *Omnino vero sancta Synodus eis interdicit, ne ex redditibus ecclesiasticis consanguineos, familiaresve suos augere studeant, cum Et Apostolorum canones prohibeant, ne res ecclesiasticas, quæ Dei sunt, consanguineis donent; sed si pauperes sunt, ut pauperibus distribuant: ea autem*

mutem non distrahant, non dissipent illorum causa. Imo, quam maxime potest, eos sancta Synodus monet, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquos carnis affectum, unde multorum malorum in Ecclesia seminarium exstat, deponant (a).

Nihil

(a) Argumentum, quod clericalis domini defensores ex recepta ubique ac approbata testandi consuetudine derivant, parum aut nihil roboris habet. Nam dum Ecclesia hanc Clericis facultatem indulgit, non arbitrariam, ac absolutam, qualem domini habent, sed ad pias causas restrictam, quæ meris etiam dispensatoribus competit, disponendi potestatem concessit, cujus proinde limites longe transfiliunt, qui ad causas omnino profanas, id est tam materialiter, seu quoad substantiam, quam formaliter seu quoad finem profanas testantur. Porro præter superflua adhuc alia bona uti patrimonialia, industrialia, parimonialia &c. apud Clericos reperiuntur. Beneficialium superfluatorum numquam domini sunt, bene vero cæterorum; de his libere disponere possunt, non de illis. Ne itaque lites multiplicentur, testamentorum, ac legatorum executiones diu impediuntur, Ecclesia quævis Clericorum testamenta ad causas etiam profanas facta pro foro externo valida agnoscit; quia ex ea parte, qua profanas causas respiciunt, non ex ecclesiasticis superfluis, sed aliis testatoris dominio subjectis bonis constare præsumuntur: sintne pro foro etiam interno talia, ipsimet testantes Clerici, eorumque Confessarii viderint. Auctoris sententiam tenent Nat. Alexander, Concina, Antoine, Cuniliati, van Espen, aliique celebres ex Clero Doctores.

Nihil sanctius aut verius dici potest, sed nihil minus servatur. Non inficior posse Beneficiarium consanguineum suum in scholis alere, dummodo quatuor istæ adsint circumstantiæ. Primo, ut studiis consanguineus uratur ad bonos addiscendos mores, utque sic aptior evadat ad munus aliquod exercendum juxta sui status conditionem. Nam si ex ambitione solum studia colat, si ad studia sit minus aptus, aut si inde vitiosior fiat, non liceret ecclesiasticis redditibus illum in studiis alere.

Beneficarii plerique consanguineos suos in scholis alunt, ut hi ipsis in Beneficiis succedant, quin examinent, utrum illos ad ecclesiasticum statum Deus vocet, & utrum qualitatibus præditi sint, quæ ad recte ferenda Beneficii onera sunt necessaria. Istud diligenter est considerandum, ne nos naturæ affectus fallat, quo regi in hoc negotio non debemus, ne erremus, & Ecclesiæ spiritui adversemur. Verum si consanguineus vocationis signa ostenderet, & requisitas condiciones haberet; posset Beneficiarius in hunc finem illum ad studia mittere, dummodo tamen non illi Beneficium suum vellet renunciare, si in studiis non proficeret, & juxta Ecclesiæ spiritum legesque ad illud non esset aptus. Illa est secunda circumstantia.

Tertia circumstantia, an tuto possit Beneficiatus ex Ecclesiasticis redditibus consanguineum in scholis alere, est, quod ejusdem pater nequeat hanc expensam facere. Non enim ideo Ecclesiastici redditus Beneficiatis traduntur, ut fami-

has suas ab iis sumptibus eximant, quos com-
mode facere possunt, & debent. Sæpe autem
evenit, ut consanguinei sic enutriti Ecclesiæ uti-
les non evadant, aut ejus servitio mancipare
se nolint.

Sed potior circumstantia est, ne Beneficia-
rius Ecclesiæ suæ & pauperibus detrahat, quæ
præstare eisdem debet, ut consanguineum suum
in scholis alat; prius enim Ecclesiæ suæ & pau-
peribus, quam consanguineis suis debet con-
sulere.

Quæri potest, an Beneficiato liceat parco vi-
ctu cultuque uti, ut, quod hinc detrahit, con-
sanguineis suis tribuat? Quoad hoc hanc regu-
lam arbitror esse statuendam, videlicet posse Be-
neficiatum parsimonia hac uti, quodque sibi de-
trahit, consanguineis tradere, quia poterat illud
in suos usus insumere, dummodo tamen sordi-
de & indecore non vivat, nec inde populo scan-
dali aut murmurationis occasionem præbeat;
verum tutius esset, & viro Ecclesiastico magis
dignum, Christi pauperibus illud largiri, quod
honesto suo cultui detrahit.

Beneficiati, qui Horas Canonicas recitare
omittant, tenentur pro omissionis rata pauperi-
bus vel suis Ecclesiis restituere, prout jam su-
pra est dictum (*Part. I. pag. 457.*).

Clerici excommunicati Beneficiorum suorum
fructus lucrari nequeunt, si absolutionem pete-
re negligant, juxta quorumdam Casuistarum
limitationem. At Panormitanus hanc limitatio-
nem

nem rejicit, aitque, Clericos excommunicatos absolute lucrari non posse fructus neque post absolutionem, quos excommunicationis tempore perceperunt. Ante Panormitanum idem docere Glossa, Hostiensis, & Innocentius III. Igitur ex horum Doctorum sententia fructus in excommunicatione perceptos tenentur restituere.

Beneficiarii, qui consanguineis quidem suis nihil tribuunt, sed pecuniam congregant, & in arca condunt, bona pauperum detinent, forisdamque præferunt avaritiam, indignam omnino Ecclesiæ ministris, qui in Cælis tantum debent sibi thesaurizare, ibique elemosynis amicos sibi parare, Si ex hac avaritia pauperum necessitatibus non subveniunt, graviter profecto peccant, & quæ collegerunt, tenentur restituere. Verum si ex parsimonia pecuniam colligunt, timere tamen semper debent, ne peccent; collectaque ab ipsis pecunia est veluti domesticus dæmon, qui crudelius ac formidabilius eorum animam possidet, quam corpus posset possidere.

CAPUT VI.

Restitutio Confessariis imputanda.

Valde interest, ut norint Confessarii, quando sibi restituendi onus incumbat; hoc enim pacto pœnitentes restitutioni obnoxios de restitutionis onere diligentius admonebunt.

Quando ex malitia, ex metu, aut ex culpabili ignorantia pœnitentes suos de onere restituendi,